

Válka světová.

Rusové v Prusku, Tuťony před sebou.

Francouzi a Britové na ústupu.

JAPONSKO BOMBARDUJE KIAO ČAU.

Obrovský zápas ve čtvrtém týdnu války.

Přes různost zpráv, jedno jest jisto a to, že Rusové zahájili prudkou ofenzivu ve východním Prusku a že dobyli valných úspěchů.

Zpráva z Londýna praví, že ruské vojsko od Vilny způsobilo porážku třem německým armádním sborům v severozápadním Prusku a že tato porážka změnila se v úplné zničení, když jednou přítáhl jiné vojsko ruské od Varšavy do zad nepřátelských pozic. Varšavské vojsko, které bylo velmi silné, úplně obkličilo německé posíle na Mazurských jezerech a namířilo na Allenstein. Německý dvacetý armádní sbor byl takto stisknut mezi varšavské vojsko z Allenstein a vojsko od Vilny a v pravém slova smyslu rozdrzen.

Jiná zpráva z Londýna oznamuje, že Němci ustupují na celé čáře, pářice a pustošice krajinu, kudy táhnou. Rovněž za řekou Angerapp Němci ustupují. Darenmen, na polovici cesty mezi Insterburgem a Goldapem, mají Rusové v moci.

O bitvě, která zuřila po šest dní ve východním Prusku, sdělují se z Londýna tyto podrobnosti:

Bitvě čára rozšířila se skoro na třicet mil na obou stranách hlavní železniční trati, která jde od Eytkuhnen, jež leží na hranici ruské. Bitva začala ve čtvrtek, když Rusové podnikli útok na první divizi Němců. Vojska na obou stranách byla postupně sesilována. Němci měli konečně tři armádní sbory v boji. Jeden armádní sbor byl na kvap povolán z Lyeku. Prudký útok započal u Gumbinnen ve čtvrtek, kdy Němci snažili se obejít pravé křídlo Rusů. To se však nezdařilo pro statečnou obranu ruských vojáků. Rusové pak využívali útoků soustředěných německého vojska na sever a podnikli útok na střed, kde ukořistili mnoho děl.

V pátek levé křídlo ruské postoupilo k předu a zahalovalo nepříteli na útek. Němci žádali za příměří, což bylo však odmítnuto. V neděli byla bitva rozhodnuta. Němci byli na překotném ústupu a Rusové je pronásledovali. Ztráty Němců byly velmi těžké. Rusové obsadili Airas, Goldap a Insterburg. To znamená, že Tilsit, město na levém břehu řeky Němnu, šedesát mil na sever od Královce, je odděleno od spojení s ostatním Pruskem. Němci měli v boji tomto 210,000 mužů pěchoty a 340 polních děl, mimo velký počet haubice a obléhacích děl.

V úterý ráno došel spojeného tisku tento kabelogram z Londýna:

Anglické vojsko dosáhlo šťastné svých nových pozic. Boj pokračuje neustále, ale nepřítel nezpůsobil našim plánům žádných škod. Pohyby vojska jsou vykonávány s velkou dovedností velitelem prvního a druhého armádního sboru. Ztráty nemohou být přeneseny odhadnuty, ale těžké nejsou. Naše vojsko stálo proti dvěma německým armádním sborům a dvěma plukům jízdy. Nepřítel utrpěl těžké ztráty. Posíle, kterou nyní zaujali spojení, jest velmi dobře chráněna a výhodná. Spojení pokračovali ve svých operacích večer a předvečerem, ale ještě německé vojsko udělo velkou přesilu, rozhodl se vrchní velitel francouzského vojska, že odvalí svoje vojsko do pávodních pozic, kde se dobře upevnili. Dvě francouzské divize

utrpěly vážné ztráty, ale celek francouzské armády nebyl nijak ohrožen. Německé ztráty, zvláště v armádním sboru generála Gerarda, byly velmi těžké. Stav vojska spojených jest výtečný.

Tisková kancelář oznamuje do Londýna, že Namur padl. Podplukovník Pollock praví, že pád Namuru, skoro bez zápasu jest nepohoditelný. Měl více času připravit se k obraně, než Lutich a přece jeho obrana shroutila se jako budova z papíru. Ostatně dosud neví se, co je na tom všem pravdy.

Zvláštní kabelogram došel z Londýna dne 24. t. m. a obsahuje toto sdělení:

Konečně bylo prolomeno mlčení. Válečná tisková kancelář vydala dnes odpoledne následující tvrzení:

Anglické vojsko bylo po celou neděli až do tmy v boji blízko Mons, v Belgii. Byly obdrženy zprávy, že první řada obranných tvrzí u Namuru byla protřena. To mělo v zápětí nutnost odvolati část našich vojsk z operační čáry na řece Samore.

Čtvrtý týden války zahájen je obrovskými bitvami, zuřícími na bojištích evropských. Všecky zprávy, vyjma ty z válčného tisku, skvěle dokládají, které dochází z bojišť, musíme přijímat s nedůvěrou.

Rakousko opustilo svoji válečnou výpravu proti Srbům a slibilo, že pošle Německu proti Francii 800,000 mužů.

Rusko podává zprávu, že má nyní soustředěno velké vojsko, které vniklo již do Pruska a bude si raziti cestu na Berlín.

Němci dle jedné zprávy táhnou k Lille, dle jiných k Valenciennes ve Francii. Není pochyby, že v Belgii a na hranicích severní Francie zuří zoufalý boj.

Vztahy mezi Rímem a Vídní staly se napjatější, tak že očekává se, že Itálie vypoví válku.

Úspěchy Rusů proti Německu i Rakousku zdají se býti zaručenými. Jest pravdou, že císař Vilém poslal korunního prince proti Rusům.

Má se za pravděpodobno, že vítězní Srbové vtrhnou do Uher.

STARÝ CÍSAŘ UMÍRÁ.

V poslední době udržují se stále pověsti o špatném zdravotním stavu Františka Josefa Habsburka, zaměstnaním císaře rakouského. Smrt jeho prý jest jen otázkou několika hodin.

NĚMCI DŮVĚRÚJÍ SVÝM VZDUCHOLODÍM.

Každý Němec je pevně přesvědčen, že velké vzducholodí německé rozhodnou o osudu války. Také Angličané nyní, když německá vojska táhnou k severnímu moři Belgii, mají prý strach, že na ně tyto obrovské lodě podniknou útok. Jsou prý lepší, než všechny ostatní vzducholodí, ale dosud nebylo možno ukázat, co dovedou.

Němci tvrdí, že jsou absolutně jisti před útokem aeroplánů, neboť, když vzducholodí plují do války, jsou provázány škadronou aeroplánů, která jest dosti silná, aby dovedla se uhrátni nepříteli a udržovati jej v patřičné vzdálenosti. "Jen počkejte, co udělají vzducholodí," říká každý Němec, ale dosud nevíme, co Zepeliny umějí.

Není žádným tajemstvím, že Zepeliny jsou opatřeny rychlopalnými děly a že v jejich ložkách uloženy jsou náboje na způsob

Rusko se obrací na americké Čechy.

"Denni Hlasatel" v Chicagu obdržel následující kabelogram od Slovanského Výboru v Moskvě, který rozeslal na všechny časopisy:

Russia fights for victory of all Slavonic people and for freedom of Bohemia. Tehechs in Russia are organizing a voluntary legion which has to go with Russian army against Austrians. Russian government gives rifles and uniforms. Wire in which form could American Tehechs help by men, via Vladivostok, and money. Communicate also to all American Newspapers. Slovanský Committee, Moscow.

Česky: Rusko bojuje za vítězství všeho slovanského lidu a za svobodu Čech. Čechové v Rusku organizují dobrovolnickou legii, která půjde s ruskou armádou proti Rakušánům. Ruská vláda poskytlé ručnice a uniformy. Telegrafujte, jakým způsobem američtí Češi mohli by pomáhati mužstvem přes Vladivostok, a penězi. Sdělte zároveň všem americkým časopisům. Slovanský Committee, Moscow.

Svrchu zmíněný časopis podává k onomu kabelogramu následující vysvětlení:

Slovanský výbor v Moskvě jest nejprvnější ruská vlastenecká společnost. Náleží k ní nejenom přední šlechta ruská, ale i velkoknížata. Lidé blízce carskému dvoru stojí s ní ve spojení, byt i nepřímě. Předsedou jest hrabě Bobrinský, vynikající ruský politik, poslanec carské dumy a předseda nejsilnější strany v dumě, okfabristů, který se stal loni na podzim známým tím, že se odvážil do Rakouska, kde mu hrozilo zatčení, svědčit ve prospěch obžalovaných Rusinů v Uhrách.

Ta okolnost, že se rozhodující kruhy ruské na českou veřejnost obrací, má význam nesmírný a jest nám dobrým znamením o budoucnosti, až slovanské zbraně zvítězí a dojde k dělení Rakouska. Slova velkoknížete Mikuláše, adresovaná Srbům, v nichž se mluví o "všeslovanské" armádě ruské, jsou znamením, že carský dvůr sdílí náladu celé ruské veřejnosti.

Dále sděluje D. H., že vysvětlil Slovanskému Výboru, že my, jako američtí občané, nemůžeme porušíti neutralitu Spojených Států vyslaním mužstva neb přímo peněžní podporou válečné akce kteréhokoliv z národů ve válce účastněných, ale že můžeme podporovati ruský Červený Kříž, a k tomu cíli D. H. zahájil sbírku, ku které přispěl \$250.

Účel jest šlechetný, avšak bylo by přímo osudným, kdyby každý česko-americký časopis sbíral na něco jiného. Tato akce musí býti soustředěna a soustavně organizována. O tom se podrobně zmíníme v našem článku na redakční straně "Jak pomáhati," a doufáme, že se sjedou Č. S. P. S. zasedajícími v Clevelandu, dán bude podnět k založení všénárodní organizace, v její správě čili říditelstvu byly by zastoupeny všechny naše spolky a redakce a vydavatelstva všech českých časopisů a která ve členstvu soustředí by nejširší vrstvy našeho lidu. Dále přímou nutností jest, aby ústřední správa takového tělesa bezodkladně se sešla a celou akci narčila a organizovala.

Jistou věcí jest, že na orloji historie uderila hodina osvobození nebo smrti českého národa. S rakouskými vrahy nesmí býti smířeni, nesmí býti kompromisováni. Jako v 1620 nám povraždili neb ze země vyhnali nejlepší naše lidi, tak nám vraždí nejlepší naše lidi nyní — a mezi ty nejlepší lidi citáme zrovna tak prosté vojáky v českých plucích, jež byly decimovány, poněvadž odepřely vražditi na rozkaz prusácké Vídně, jako vůdce politických stran, Masaryka, Kramáře a Kiofáče, kteří die kabelogramů východních časopisů byli zastřeleni v Praze, v naší maticce Praze, kterou němečtí barbaři spustošili, nejkrásnější naše pomníky zničili, ženy a děti vraždili!

V době války jest možno všechno, nicméně však přejeme si, aby zprávy o událostech v Praze nebyly potvrzeny ve všech děsných podrobnostech, hledíme sami sebe přesvědčiti, že ony zprávy přes Petrohrad zasláné byly přehnané. Abychom se pravdy dopátrali, v pondělí odpoledne zaslal redaktor t. l., jako předseda Klubu českých žurnalistů v Omaze, telegram sekretáři státu Bryanovi, který v překladě zní:

"Zjistěte laskavě, možno-li, co se událo v Praze. Depese přes Petrohrad sdělují o vzpouře českých vojáků, povstání lidu, následující po tom odvetě německo-rakouského vojska, zabíjení žen a dětí, plenění, zničení nádherných pomníků města a jiných výstřednostech. Rovněž o popravě Masaryka, Kramáře a Kiofáče, vůdců českých politických stran na říšské radě."

Nepochybujeme, vlastně doufáme, že také odjinud učiněny byly podobné dotazy u našeho odboru státu, a že tím způsobem pravdy se dozvíme. Obdržíme-li na náš telegram žádoucí vysvětlení, neopomenem ovšem sdělití je našim čtenářům.

Dnes jedinou snahou, jediným cílem, jedinou myšlénkou Čechů amerických musí býti: Pomoci českému národu, českému lidu. Tomu utopití musí všechno ostatní, všechny ostatní sbírky, zvláště na věci, které nejsou zrovna nutné, nebo dokonce sbytečné.

torped. Také mají dosti místa, a by se v nich ukryli ostrostřelci a jsou dosti stálé, aby dalo se z nich na nepřítel střílet.

Za dne jest ovšem veliké těleso Zepelinových lodí dobrým terčem, avšak v noci jest to jiné, neboť — když se vyhnou reflektorům nepřítel — jest možno, že mohou způsobiti škodu nesmírnou.

Jiní znalci udávají, že německé vzducholodí zničily anglické loďstvo a že Londýn má strach, aby nebyl rozbit vzducholoděmi.

Jest podivuhodno, jak pohádkově smyšlénky dovedou se tvořiti v případě války. V šase míru jsme slyšeli pouze o uozdarech vzducholodí a nyní se jim přikládá tak velká důležitost. Kdyby takové skutečně byly, Němci by jistě nečekali a byli bychom již slyšeli zprávy o zničení Paříže, Londýna atd. Zatím je již několik vzducholodí rozbito, a než dostanou roz-

kaz, aby vykonaly dílo zkázy, snad nebude již ani jedině.

RAKOUSKO A NĚMECKO VOLÁ POSLEDNÍ RESERVY.

V Rakousku byli povoláni do zbraně všichni muži od 20 do 42 let, ab byli vojáky čili nie. Rakousko tím získá asi 450,000 nových mužů, ještě méně spolehlivých, než dosavadní jádra armády. Poslední výzva bývá povolávána jen v případě nejvyšší nouze, když už nepřítel je takřka před branami hlavního města. — Tentokrát však byla povolána třetí výzva příliž brzy. Německo rovněž povolalo všechny muže až do 45 let. Z toho dá se souditi, že němečtí spojenci chtějí za každou cenu zasaditi smrtelnou ránu vojáckým trojhlodým.

NOVÝ ROMÁN

Upozornění ct. našim příznivcům a čtenářům.

Již v příštím čísle "Pokroku" započne s uveřejňováním nového velkého historického románu pod názvem "Potopa", proslulého díla Henryka Sienkiewicze, neznámějšího ze současných romanopisců polských, které věrně do češtiny přeložil J. J. Langner. Jsme jisti, že se uveřejňováním tohoto románu našim čtenářům velmi zavděčíme. Sienkiewicz v díle tomto úchvatně líčí nesmírně pohnutou dobu vlády krále Jana Kazimíra, jenž v čele republiky zvolen byl r. 1648 a za jeho vlády plameny války Polsku ze všech stran zachvačovaly. Životopis Henryka Sienkiewicze.

Henryk Sienkiewicz, nejznámější ze současných romanopisců polských, narodil se r. 1845 ve Woli Okęcké na Siedlecku v království polském. Sienkiewicz, autor románů světového jména, neměl ve svém tvoření období počátků, o nichž kritika shovívavě pomlčí. Humoristickou novellou: "Nikdo není prorokem ve vlasti," vystoupil r. 1872 jako autor zcela samostatný, svérázný, a dílem umělecky ucelným. Roku 1876 vykonal svou první cestu do Ameriky a psal odtud i po návratu svém do vlasti pod pseudonymem Litwos do varšavského deníku Gazeta Polska výsoce zajímavé cestopisy, jež v celé Polsce budily velikou senzací a téměř do všech moderních jazyků překládány byly. Odtud každá jeho kniha uchvacuje čtenáře domácí, vznešené i prosté zároveň letí do světa. Veliké romány jeho nejnovější byly a jsou překládány v pokračování za pokračováním, tak jak original postupuje. A čtenářstvo různých národů slovanských, germánských i románských na staré pevnině i za oceánem dychtí po nich sahá.

Z počátku psal Sienkiewicz hlavně menší povídky a éřty ze života venkovského: "Hania, Janko Muzikant, Bartek Zwyecien, Za chlebem" a od těchto děl, vzkládal z bedlivého pozorování svého života prostého lidu, přešel k velkým románům historickým.

Roku 1880 napsal román: Nie-wola tatarska, pak jen v malých přestávkách psal nanejvýš napínavou a umělecky výsoce cennou trilogii "Ohněm a mečem", "Potopa" a "Pan Wolodyjowski". Tyto tři romány, ve kterých styllem nádherným, čarokrásným, plným síly a pravdy, plným vroucího nadšení vlasteneckého líčí velké období z historie Polska, období plné bouří, pohrom, druhou polovici XVII. věku — staly se Polákům čtením nejmilejším, a autor jejich Henryk Sienkiewicz všem věrným srdcím polským autorem nejdražším, ze žijících nejvíce milovaným. Pro romány "Bez dogmatu" a "Rodzina Polanieckich" stavi zahraniční kritika Sienkiewicze mezi nejslavnější autory světového jména, kteří dovedli mistrným přem zachytiti duševní život současných lidí, kteří dovedli do nejjednodušších detailů vyzorovat a zobraziti důši moderního člověka.

V románu "Quo vadis", v románu historickém z doby Nerona, vyvířil ohromný obrat, který nastal pro lidstvo křesťanstvím, a v románu "Křižáci" zobrazil dobu, ve které německá neuasynnost viru Kristovu si brala za zámluku, aby širšími krajin se zmocnila a národy nečeské podnozem svým učinila. "Křižáci" jsou dílem jeho nejnovějším, pracuje právě o jeho dovršení, již bude vyvířiti bitvy Grunvaldské, jež svedena byla 15. července 1410, ve které Poláci slavně nad Křižáky zvítězili a vítězstvím svým na 400 let bráni položili německému úfení se na zřehod.

Sienkiewicz jako málo který autor světového jména ochromně vědomostí svých užívá k tomu, by

ÚMRTÍ VYNIKAJÍCÍHO ECHO-AMERICANA

Jan Karel, předseda American State Bank v Chicagu a svého času generální konsul v Rusku, zemřel v sanatoriu v St. Paul, Minn.

"Chicago Herald" přinesl ve svém pondělním vydání následující telegrafickou zprávu datovanou v neděli v St. Paul, Minn.:

"John Karel, předseda American State Bank v Chicagu, zemřel v Mounds Park sanatoriu dnes. — Byl otcem Johna Karla, ml., demokratického kandidáta za guverněra Wisconsinu před dvěma lety a p. C. L. Templetonové z Minneapolis.

Pan Karel býval svého času generálním konsulem v Petrohradu a byl jedním z pionýrských bankéřů Wisconsinu. Ačkoli churavěl po několik měsíců, smrt jeho byla překvapením jeho přibuzným a přátelům. Nemoc udána jako srdeční vada.

Do sanatoria přišel v měsíci květnu za účelem léčení. Tělesné pozůstatky vzaty budou do Kewanee, Wis. a tamtéž pohřbeny."

Ku zprávě této dodáváme podrobnosti, pokud jsou nám známy. Zesnulý Jan Karel čítal 62 roky věku a kromě zmíněného syna, který jest okresním soudcem v Milwaukee a přítomně opět se uchází o demokratickou nominaci guvernérskou, zanechal ještě jednoho syna, jenž jest předsedou banky v Kewanee.

Pan Karel byl jedním z nejstarších osadníků okresu Colfax v Nebrasee, kde byl současněkem p. E. F. Földy, zakladatele banky ve Senuyer, jehož synové přítomně účastněni jsou v několika bankách ve státě našem. Z Nebrasky přestěhoval se p. Karel do Kewanee, kde založil banku a později do Chicagu, kde stal se společníkem p. V. Kašpara v první české bance v onom městě. Předsedou American State Bank byl od jejího založení.

Za administrace presidenta Clevelanda jmenován byl p. Karel konsulem v Praze a později generálním konsulem v Petrohradu, a kteroužto změnou souhlasil na žádost Karla Jonáše, jenž toužil po přeložení do Prahy. Zatím však Jonáš poslán byl jako konsul do Crefeldu v Německu, kde zemřel.

Redaktor t. l. znal se s p. Karlem přes dvaacet roků. Při jednom máni nedávno návštěvě v Chicagu strávili jsme v hovoru skoro dvě hodiny a tehdy mnoho zajímavého jsme se dozvěděli od p. Karla o jeho počátcích v Nebrasee. O zesnulém se ještě příležitostně zmíníme.

čtenáři představil i doby nejdávější se všim jejich ovzduším, s celou jejich barvitostí, líčí tak krásně, že líčení jeho prosou paná přírovnávají k nejpocitějším místům ze Slowackého "V Sawajearii" a k tomu co nejpříliš dbá toho, aby a nejsvědomitějšího studia mluvy lidové obhacoval polský jazyk spisovný. Antoni Potocki praví o něm: Sienkiewiczská mluva jest velice cenným darem pro polské spisovatele, jako jest trilogie jeho: Ohněm a mečem, Potopa a Pan Wolodyjowski nejvzácnějším darem pro čtenáře.

V COLORADU JEŠTĚ NENÍ POKOJ.

Obávající se útoku na důl železný blíž Louisville, Colo., následkem zavraždění Steva Kožuhareva, bulharského dělnického kontraktora, jedním stávkujícím havířem, federální vojáci vytvořili kordon kolem dolu a celého majetku. Kožuharev zastřelen byl v pátek večer před svojí kabinou Tony Perryem, italským havířem. Tento posádky zatčen, a když Italové začali se shromažďovati v velikém počtu kolem dolu, vojsko uznalo za dobré zakročiti.